

Ruimte(s) voor (neo) kynisme

1. Stad,
2. Carnaval,
3. Universiteiten,
4. Bohème.

Maeutiek_2019_kritiek van cynische rede_5

Waarom volstaat dit niet?

“Onder onze ogen zijn de steden veranderd in vormeloze klompen waar vervreemde verkeersstromen de mensen transporteren naar de diverse schouwtonelen van hun geslaagde en mislukte pogingen tot leven. Carnaval betekent allang niet meer de 'omgekeerde wereld', maar een vlucht uit een chronisch op zijn kop staande wereld vol dagelijkse absurditeiten naar intacte werelden van verdoving. Van de bohème weten we dat ze op zijn laatst sinds Hitler dood is, en in haar uitlopers in de subculturen heerst niet zozeer een vrijpostige grilligheid als wel de gedeprimeerde stemming van de aftocht. En wat de universiteiten betreft – ach, laten we daarover maar zwijgen!”

Maeutiek_2019_kritiek van cynische rede_5

Het gevolg is cynisme

“Deze vermindering van de vrijpostige impulsen wijst erop dat de maatschappij een stadium van georganiseerde ernst heeft bereikt, waar de speelruimten voor geleefde verlichting steeds meer worden dichtgetimmerd.(173/207)

“De provocaties lijken uitgeput, men heeft alle bizarre manieren van het modern-zijn al uitgeprobeerd.”(174/207)

Maeutiek_2019_kritiek van cynische rede_5

Oorlogen

De eerste wereldoorlog was behalve een strijd ook een uitbarsting van gevoelens. De basis is een behoefte aan catastrofe,(Fromm) maar die werd ook ingelost. “Toen leefden we echt!”

De eerste wereldoorlog eindigt, maar in de nasleep ervan komt de catastrofe weer in zicht, maar nu minder naïef.

Men leeft pas echt in het zicht van de naderende dood.

Maeutiek_2019_kritiek van cynische rede_5

Het is nog nooit zo goed geweest

“De moderniteit verliest samen met haar vitaliteit het vermogen onderscheid te maken tussen crisis en stabiliteit. Er komen geen positieve ervaringen meer op, geen gevoel dat het bestaan zich kan verwijderen naar een onafzienbaar verre, vaste horizon zonder uitgeput te raken. (...) Zelfs de geboren optimisten beginnen Luther te citeren, die zei dat hij vandaag nog een appelboompje zou planten, zelfs als hij wist dat morgen het einde aan de wereld kwam. Perioden van chronische crisis eisen van de menselijke levenswil dat hij permanente onzekerheid accepteert als onvermijdelijke achtergrond van zijn streven naar geluk.

Maeutiek_2019_kritiek van cynische rede_5

Tijd voor kynisme

“Dan wordt het tijd voor kynisme; dat is de levensfilosofie van de crisis. Alleen met dit wapen in de hand blijft geluk in het ongewisse mogelijk. Het kynisme leert ons inperking van de eisen, wendbaarheid, alertheid, luisteren naar wat het moment te bieden heeft. Het weet dat elke verwachting van vaste carrières en elke verdediging van sociale bezitsverhoudingen verstrikt zullen raken in een bestaan 'als zorg'.” (181/217)

(...) Nooit eerder hebben mensen die het zo goed hadden zo sterk in afbraakstemming verkeerd.”(181/218)

Maieutiek_2019_kritiek van cynische rede_5

Moralisme en amoralisme

“Op die manier zijn de fronten tussen moralisme en amoralisme in eigenaardige zin omgedraaid. Het eerste bevordert, ondanks alle goede bedoelingen, het klimaat van negativisme, het tweede doet zich lichtzinnig of boosaardig voor, maar verbetert het moreel enorm. En deze amorele vrolijkheid is wat ons als verlichters moet meeslepen naar het voorchristelijke, het kynische gebied. Wij zijn al zo ver dat geluk ons voorkomt als politiek onfatsoen.”(183/220)

Maieutiek_2019_kritiek van cynische rede_5

Cynisme in het wereldproces

In het vorige deel eindigt Sloterdijk met de atoombom die, ooit gemaakt als verdediging, datgene vertegenwoordigt dat ons het meest kwetsbaar maakt. Het lijkt wel of dat beeld ook het eind van de weg van de objectivering beschrijft. In dit deel wil hij de intimiteit, de directe ervaring terug winnen op de objectiviteit en de zakelijkheid.

Maieutiek_2019_kritiek van cynische rede_5

Convivialiteit

Ivan Illich : “Ik heb de term "convivialiteit" gekozen om het tegenovergestelde van industriële productiviteit aan te geven. Voor mij betekent het: autonome en creatieve omgang van mensen onder elkaar, en de omgang van mensen met hun omgeving. Dit in tegenstelling tot de geconditioneerde respons van mensen op de eisen die door anderen en door een kunstmatige omgeving aan hen worden gesteld.”

Maieutiek_2019_kritiek van cynische rede_5

De kynische impuls ontdekken

Juist de grote, te objectiveren, zaken zijn opgenomen in een geordende wetenschappelijke maar ook terneergeslagen realistische kennis. Sloterdijk wil dus bij het kleine onbelangrijk lijkende beginnen. Het lijf lijkt vergeten. Dus schrijft hij o.a. over de zuinige mond, de anus, de scheten en de uitgestoken tong.

Maieutiek_2019_kritiek van cynische rede_5

1-De uitgestoken tong

“Hij bewijst dat we vaak de waarheid alleen aan het licht kunnen brengen door ervoor te betalen met vlegelachtigheid; daarmee bevinden we ons al midden in de culturele dubbelzinnigheden. De waarheid is vaak in strijd met alle conventies, en de kynicus speelt de rol van een moralist die duidelijk maakt dat je de moraal moet overtreden om de moraal te redden.” (197/240)

Maieutiek_2019_kritiek van cynische rede_5

2-De mond boosaardig scheef

Hier betrapt Sloterdijk het wetende van de gespleten Verlichtingsmens. Immers hij heeft een hart en een moraal, maar die kan hij niet op ieder moment laten spreken. (hij is niet naïef)

“Het cynische lachje is keurig ingebed in een onbeschaamde hoffelijkheid die zich inhoudt en verraadt dat ze de anderen op veilige afstand wil houden, zoals ze ook zichzelf streng onder de duim heeft. Dat is de glimlach van de macht en de bijbehorende melancholie, zoals je dat ziet bij hoge ambtenaren, politici en hoofdredacteuren. (199/240)

Maleutiek_2019_kritiek van cynische rede_5

3-Mond,bitter,zuinig

Het is niet alleen de macht die hier onderzocht wordt, maar ook de benadeelden die ook tonen dat ze niet naïef zijn en daar ook zelf cynisch van worden. Ze zijn teleurgesteld en nu weten ze hoe de wereld in elkaar zit ze zullen nooit meer geloven dat vooruitgang of geluk mogelijk is, dan kunnen ze nooit teleurgesteld worden.

Maleutiek_2019_kritiek van cynische rede_5

Het lichaam en de realiteit

Het lichaam manifesteert zich altijd in een maatschappelijke context die er iets van vindt. Het lichaam, zegt Foucault, is aangrijpingspunt voor de disciplinerende, maar ontsnapt er ook altijd weer aan. Ironisch genoeg heeft de bevrijding van het fysieke lichaam haar uiteindelijk meer en meer onderworpen. Dat is cynische kennis.

Maleutiek_2019_kritiek van cynische rede_5

Bevrijding van het lichaam?

- Plaatje verwijderd

Wil jij ook laten zien dat je tegen *make-up shaming* bent (en gewoon heel erg veel van make-up houdt)? Plaats dan ook een selfie met de **#ThePowerOfMakeUp**! En onthoud: je bent prachtig, van binnen én buiten, met én zonder make-up, met veel én met weinig make-up en je draagt make-up omdat JIJ dat mooi vindt! En dat is HELEMAAL OKÉ!

<https://www.youtube.com/watch?v=KMoQFCloJoQ>

